

Man måste satsa på förändringar

Sedan hösten har vi kunnat bekanta oss med den reviderade livsmedelslagstiftningen. Den möjliggör att bättre än tidigare vid verkställigheten uppskatta verksamhetens kvalitet och omfattning. Att utnyttja den nya lagstiftningens möjligheter förutsätter av övervakningspersonalen utmärkta kunskaper i livsmedelshygien samt att den behärskar livsmedelsmikrobiologi, -kemi och -toxikologi. Ju mera man bedömer risker i enskilda specificerade fall desto viktigare är det att personalen har en tillräcklig kompetens.

Övervakaren måste veta vad man övervakar och varför. En anteckning om avslutad kurs i mikrobiologi i en yrkeshögskoleingenjörs studiebetyg innebär inte alltid att personen i praktiken förstår varför vakuumförpackad rökt fisk inte håller sig i rumstemperatur. Om man behärskar grundkunskaper dåligt leder det lätt till antingen överdriven försiktighet i att beakta verksamhetens kvalitet och omfång eller till att bevilja ogrundad flexibilitet som riskerar livsmedelssäkerheten.

En ökning av den riskbaserade övervakningen förutsätter nu på nationell nivå tilläggssatsningar för att värna om personalens kunskaper. Det är viktigt man utfärdar direktiv om hur nyanställdas kunskaper skall evalueras och för gamla anställda anordnar kompletterande utbildning också i baskunskaper och inte bara i lagstiftningens förändringar. Problemet torde ligga i att hitta den som tar ansvaret; kommunerna kommer troligen inte att tänja sig i denna fråga.

I och med satsningen på riskanalys är det tydligare än förut att övervakningsenheten bör ha en person med högre högskoleexamen och erfarenhet inom livsmedelshygien. På grund av sin breda utbildning i fråga om kausalitet har hygienikerveterinären de bästa förutsättningarna att leda den kommunala övervakningsenheten och att fungera som sakkunnig i föränderliga situationer som kräver nya riktlinjer. Det är oroväckande att man trots goda försök inte i lagtexten har fått med en skrivning om tillräcklig sakkunskap i att leda den lokala övervakningen.

Evira gav den 23 februari ett välkommet direktiv om behörigheten för veterinärer inom övervakningsuppgifter. Om en veterinär har utexaminerats utomlands bör han/hon förutom legitimering ha intyg över att vara insatt i Finlands lagstiftning. Om uppgifterna därtill omfattar övervakning av anstalter som handskas med rött kött måste man försäkra sig om att veterinären har den behörighet författningen från europeiska rådet om övervakning av produkter för mänsklig konsumtion förutsätter. Det finns inga nationella direktiv om att utvärdera denna behörighet. Vid anstaltsövervakning vore det skäl att kräva att övervakaren besitter tillräcklig specialkunskap för att tillämpa lagstiftningen rätt. Därför borde också övervakarna av andra anstalter än de som handskas med rött kött ha hygienikerveterinärsbehörighet.

Kommunerna har använt avsevärda mängder euron och tid för att ta i bruk det nationella övervakningsregistret, det vill säga tillsynsinformationssystemet KUTI. De centrala myndigheternas obetydliga insatser har dock väckt stor förundran och oro emedan man har väntat sig mycket av systemet. Om man inte får systemet att fungera som planerat rinner kommunernas satsningar ut i sanden. Leverantörerna av de kommunala övervakningsprogrammen skyller på Evira för problemen och Evira konstaterar att Evira inte kan ta ansvar för dåligt fungerande kommunala program. Ingen tar ett helhetsansvar.

Veterinärhygienikernas förening har satsat på information genom att publicera nya webbsidor där man bland annat kan anmäla sig till utbildningen i april. Kom dock mitt i vårrushen ihåg orden av Don Herold: "Arbete är världen underbaraste sak, så spara en gnutta till i morgon också."

Tiina Laitala

Styrelseordförande i Veterinärhygienikernas förening